

Moskova Nazım Hikmet Kütüphanesi*

Moscow Nazım Hikmet Library

Hakan Aksay**

Öz

Moskova Nazım Hikmet Kütüphanesi hakkında izlenimler gazeteci gözüyle paylaşılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: *Nazım Hikmet; Nazım Hikmet Kütüphanesi; Moskova; Rusya Federasyonu*

Abstract

Impressions from Nazım Hikmet Library in Moscow shared as a journalist.

Keywords: *Nazım Hikmet; Nazım Hikmet Library; Moscow; Russia Federation*

Yolumu kaybettim. Oysa defalarca gittiğim kütüphaneyi kolayca bulacağımı sanıyordum. Hafıza zaafıma vurgu yapmaktansa, Moskova'nın yenilenen yollarını ve binalarını bahane göstermeye meyilliyim. Genç kuşak ne kütüphane bilir, ne de Nâzım Hikmet'i hatırlar diye düşündüğümünden dolayı, yolda genellikle yaşlı Ruslar'ı durdurup soruyorum: *Nâzım Hikmet Kütüphanesi nerede biliyor musunuz? 59. semt kütüphanesi yani?* Bilmiyorlar. Kimse bilmiyor. Galiba kütüphaneler halkın hayatından çıktı gitti artık. Nâzım'ı da tanımıyorlar. Ama ben onlara şu cümleyi söylediğimde hatırlar gibi oluyorlar: *Hani, "Dünyayı verelim çocuklara"*

---

* Birgün gazetesinde 8 Haziran 2011 tarihinde yayımlanan yazımın http://www.birgun.net/writer_index.php?category_code=1277897056&news_code=1307532325&year=2011&month=06&day=08 gözden geçirilmiş halidir.

** Gazeteci yazar. e-posta: acaba@hakanaksay.com ; aksayhakan@hotmail.com

şairinin sahibi... Bu şiiri yaygın şarkıdan biliyorlar. Ama yine de bana yardımcı olamıyorlar. Sonunda kendi çabamla gecikerek ulaşıyorum kütüphaneye. İçerde Türk heyeti: Büyükelçi Aydın Sezgin, işadamları, Türkiye’den gelen aydınlar... İşadamları kütüphaneye kitap yardımı yapıyorlar ve bazı odaların restore edilmesine katkıda bulunuyorlar.

Oradaki Türkler’in hemen hepsi Moskova’da bir Nâzım Kütüphanesi olduğunu yeni duymuş. Halbuki birkaç kez yazmıştık. Demek az yazmışız. Bu tür şeyleri ne kadar yazsak az. Kütüphane’nin Rusça internet sitesinde benim yazılarımda birkaç kez kullandığım bir karşılaştırmayı adımı da vererek kullandıklarını gördüm: “Onların Puşkini, bizim Nâzımımız...” Galiba Ruslar Türkçe yazılanları da Türkler’den daha fazla okuyorlar.

Evet, Moskova’da Nâzım Hikmet’in adını taşıyan bir devlet kütüphanesi var. Kentin kuzeyindeki Sokol bölgesinde, şairin son olarak oturduğu 2. Pesçanaya Sokağı’nın yakınında. Kütüphane 1952’de, Novopesçanaya Sokağı, 23/7 adresinde açılmış. Pesçanaya sokakları ve meydanı civarında bir semt kütüphanesi olarak. O günden bu yana kütüphaneliğin yanı sıra bir dizi kültürel etkinliğe evsahipliği yapmış. Geceler, konferanslar, şair ve yazarlarla buluşmalar, sergiler, konserler.

Nâzım bu kütüphaneye gelmiş, okurlarıyla buluşmuş, konuşma yapmış. 1973 yılında kütüphaneye Nâzım’ın adının verilmesi için başvuru yapılmış. Bu talep ancak 1981’de olumlu karşılık bulmuş. Yıllar boyunca burada Nâzım için anma toplantıları ve kültür geceleri düzenlenmiş. Ünlü Türkologlar Ekber Babayev, Antonina Sverçevskaya, Vera Feonova, Rady Fiş ve hâlâ üretmeye devam eden Svetlana Uturgauri defalarca gelmiş buraya. Ve elbette Vera Tulyakova-Hikmet. Kütüphane’nin kapısında Nâzım Hikmet’in adı, içinde Nâzım köşesi, O’nun kitapları, fotoğraflarının yer aldığı köşe sürekli sergi niteliğinde.

Gün gelmiş, Rusya’nın piyasa ekonomisine geçtiği koşullarda Kütüphane’yi kapatıp orayı ticari işler için pazarlamaya kalkmışlar. Ama Tulyakova ve semt sakinleri izin vermemiş. Ancak bu arada Kütüphane’nin bir kısmı sergi merkezi olarak oradan kopmuş. Keşke Türkiye (devletiyle, özel sektörüyle, aydınlarıyla) bu tür kültürel konulara daha fazla ilgi gösterebilse de, bu mekânları da değerlendirerek Rusya’da kalıcı Türk-Rus kültürel kurumları yaratılmasına öncülük edebilse. Nâzım Kütüphanesi’ne maddi ve kitap yardımlarından Moskova’da Nâzım Hikmet Kültürevi’nin açılmasına kadar somut adımlar atabilse.

Bir keresinde, Nâzım’ın doğumunun 105. yılı dolayısıyla mütevazı bir anma toplantısı düzenlenmişti kütüphanede; Rusça ve Türkçe Nâzım şiirle-

ri okunmuştu; Melih Güneş tarafından hazırlanan, Nâzım Hikmet'in kendi senden okuduğu şiirlerin ve fotoğrafların yer aldığı bir slayt gösterisi izlenmişti. O'nu tanıyanlar anılarını anlatmıştı. Yaşlıca bir gazeteci kadın, vaktiyle komşusu olduğu Nâzım'la ilgili olarak şöyle bir cümle kullanmıştı: “*Nâzım vicdandı, onun bulunduğu yerde düzeyi düşüremezdiniz!*” O günkü toplantı ve bu cümle çok hoşuma gitmişti. Nâzım Hikmet Kütüphanesi Müdürü Yelena Malgina idi o zamanlar. Her yıl bizim düzenlediğimiz anma etkinliklerine gelen veya birilerini gönderen eski müdüre Tatyana Sergeyeva sağlığı elverdiğince ilgilenmiş, telefon üstüne telefon etmişti. Geçen 3 Haziran törenlerinin bence en acılı haberi, O'nun ölüm haberini almam oldu. Bir kez daha Nâzım dostlarının azalmakta olduğunu düşünerek kederlendim. Anma törenlerinde Ruslar'ın sayısının az olması da beni üzdü. Şimdi Kütüphane Müdürü gencecik bir kız diyebileceğim Svetlana Şapkina. Son derece sempatik ve aktif görünüyor. Türkler'in Nâzım Kütüphanesi'ne daha fazla ilgi göstermesini istiyor. Sizce bundan daha doğal bir talep olabilir mi?

Kütüphaneye girdiğinizde Nazım Hikmet fotoğrafları, raflardaki farklı dillerde Nazım çalışan beş bayan görevlinin içtenliği ile karşılaşıyorsunuz. Yıllık ziyaretçi sayısının özel etkinlikler, toplantılar, sergiler dahil olmak üzere yaklaşık 35.000 kişi, 2010 yılı itibarıyla koleksiyon sayısının kitap ve belge olarak 80.000 olduğunu öğrendiğimiz kütüphane¹ Salı-Cuma günleri 12.00-19.00 arası hizmete açık, Cumartesi 11.00-17.00 arası açık, Pazar, Pazartesi günleri kapalı. Yine antika kitaplar sergisi ve Şair B. Ahmadulina, R. Kazakova, yazar Y. Nagibin, Y. Trifonov, K. Simonov gibi ünlülerin yazdığı bir anı defteri var ayrıca aile, çocuk ve resim kulüpleri var. Kütüphane hakkında diğer bilgiler için aşağıdaki kaynaklar² incelenebilir.

¹ Kütüphane Müdürü Svetlana Şapkina tarafından 16 Ekim 2011 tarihinde gönderilen yazılı açıklamadan alınmıştır.

² <http://www.hikmet-library.ru> ; <http://www.hikmet-library.ru/N/video.html> ; <http://www.turkrus.com/kosebucak-yazilar/suat-taspinar/20971-kompas-dergisi-tanitti-nazim-hikmet-kutuphanesinden-haberiniz-var-mi.html> ; Metin, Celal. (2011). Okuduğum Kitaplar/ 59 Numaralı Nazım Hikmet Kütüphanesi. *Cumhuriyet Kitap* (1127), 12.